

DOMOVINA

Štev. 4.

V Ljubljani, 24. januarja 1919.

Leto II.

Politični shodi IDS.

v nedeljo, dne 26. prosinca:

NA KRKI ob 7. uri zjutraj v šoli.

V ŽUŽEMBERKU ob 1. uri popoldne v šoli.

V BELI CERKVI ob 3. uri popoldne v šoli.

V ZG. TUHINJU ob 11. uri dopoldne v šoli.

V SMARTNEM PRI TUHINJU ob 7. uri zjutraj v šoli.

V NEVLJAH ob 3. uri popoldne v šoli.

V DOBU ob 3. uri popoldne v šoli.

V KRAŠNJI ob 11. uri dopoldne v šoli.

V TACNU POD ŠMARNO GORO ob 3. uri popoldne pri Travnu.

Italijanska gonja proti Jugoslaviji.

Za časa vojne je italijansko časopisje rado pisalo o svojih zahtevah po Trstu in vzhodni obali Jadrana, ali čuli so se vmes tudi trezni glasovi. Svareči pred vsako pretiranostjo; kadar je bil vojni položaj za Italijo neugoden, pa so listi za dlje časa kar umolknil, kakor da so resignirali na Trst in vzhodno jadransko obal. Irredentisti so v Italiji neprestano drežali, opozarjali, zborovali, pisali, tako da so jih časih italijanske oblasti morale celo pokarati in jim tudi časopisje ni odpiralo svojih predalov, kakor pač je bil položaj. Po razsulu avstro-ogrske armade v Benečiji, ko so mogli Italijani zasesti naše Primorje v smislu dogovora za premirje, pa so irredentisti zarjuli, da je sed. zadnji čas, da se uresničijo italijanske aspiracije. Sledi jim takorekoč vse italijansko časopisje, le redke je glas proti nevarni grabežljivosti italijanskega imperijalizma po tuji lastnini. Po vseh italijanskih mestih je bilo že polno shodov za pripojitev Dalmacije, Reke, Istre k materi Italiji, glede Trsta in Goriške pa so tako prepričani, da ostaneta pod Italijo, da jih sploh ne postavljajo več med svoje zahteve, češ, to vse že imamo, to je že naše. Na zasedenem ozemlju bi Italijani radi kar čez noč poitalijančili slovansko prebivalstvo, katero neprestano nadlegujejo in katerega voditelje mečejo v smradljive zapore. Barbarstvo je to početje in se mora maščevati. Poleg tega divjanja po zasedenem ozemlju, kjer Jugoslovani skoro že ne sme več govoriti svoj jezik in kjer se šopiri že v vsakem kotu italijanska trobojnica, hočejo z vso silo zanesti bratomorni spor med nas: Slovence, Hrvate in Srbe. Začeli so pri Črni gori, kjer so hoteli uprizoriti velik odpor proti Srbom in postaviti zopet Nikito za kralja, laskajo se sedaj Hrvatom in Srbom, češ, da bi bilo bolje zanje, ako se ne upirajo italijanskim zahtevam, ki segajo po slovenski zemlji, sedaj pa jim groze in se kažejo močne, kakor da bodo na mah ugonobili vse Hrvate in Srbe, ako bodo solidarni s Slovenci. Sploh nečejo verjeti v skupnost jugoslovanskega slovensko-hrvatsko-srbskega naroda, marveč pišejo celo, da je ta skupnost prisiljena, da je samo na papirju in vedo celo, da so bili pred kratkim v Zagrebu veliki spopadi med Hrvati in Srbi

z znaki odpora in sovraštva proti Srbom. Na vse načine se trudi italijansko časopisje z lažmi in zavijanjem dogodkov hujskati proti enotnosti Jugoslavije, hočejo jo razdreti in razbiti, da bi bil potem brez vsake veljave sedanji veliki protest proti italijanski okupaciji in proti italijanskemu surovemu hlepenju po naši zemlji. Italijanski socialistični minister Bissolati, ki tudi hoče odrezati velik kos našega jugoslovanskega sveta, je odstopil, ker se ne strinja z vsemi italijanskimi zahtevami in vidi v njih veliko nevarnost za bodočnost Italije. Kako ga napadajo, kako udrihajo po njem! Tolažljivo za nas je dejstvo, da je Wilson, ko se je mudil v Italiji, poklical k sebi izmed vseh številnih vodilnih politikov samo Bissolatija, s katerim se je razgovarjal dlje časa. Proti Wilsonu sicer ne morejo javno nastopiti, ali precej hladno je italijansko časopisje po njegovem odhodu in irredentisti zabavljajo na vso moč, ker je Wilson učil Italijane spravljivosti, bratstva in ljubezni, oni pa se ogrevajo za nasilje in orožje ter potlačanje velikega dela slovenskega naroda. Kaj bo obveljalo: ali italijansko nasilje in potlačanje našega naroda pod italijansko surovost, ali bo zmagała pravica in samoodločba narodov? Jugoslovani smo se borili in se borimo za pravico. Od svoje pravice ne odnehamo nikdar, svojo pravico hočemo doseči in jo tudi moramo doseči. Tako je prepričanje in taka je volja v Ljubljani, v Zagrebu in Beogradu. Z našo trdno voljo in s pravico na mirovni konferenci ostane Jugoslavija cela in krepka.

Špartakovci v Nemčiji.

Začetkom tega meseca so skoraj po celi Nemčiji začeli ljuti boji med zmernimi socialnimi demokrati, ki imajo v rokah vlado, na čelu katere stoji Ebert in Scheidemann, ter med boljševskimi, neodvisnimi socialisti, znanimi pod imenom »Špartakovci«, katerih voditelja sta bila dr. Karel Liebknecht in Roza Luksenburg. Špartakovci so se hoteli nasilno polastiti vlade, da bi po vzoru ruskih boljševikov, ki so jih tudi podpirali, vpeljali popolno oblast delavskega proletarijata nad vsemi drugimi stanovi.

Socialistična vlada, ki je želela imeti mir in red, v čemur jo je krepko podpiralo povsod tudi meščanstvo, je skušala udušiti špartakovsko revolucijo, ki se je zlasti v Berlinu močno razširila. Revolucionarji so vdrli v različna vojaška skladišča in vojašnice, kjer so se oborožili in potem zasedli razne državne urade in ministrstva, kakor tudi tiskarno vladnega lista »Vorwärts«. Vlada je zbrala skupaj močne čete ter začela delati red. Vneli so se hudi poulični boji, pri katerih se je streljalo s strojnimi in topovi, kakor v pravcati bitki. Špartakovci so se utrdili in zabarikadirali v zavzetih poslopih in sosednjih hišah ter so iz oken in streh ljuto branili svoje postojanke. Ljuti boji v Berlinu, ponoči in podnevi, so se vršili cel teden. Vladnim četam se je z največjim naporom posrečilo sredi pretečenega tedna zadušiti revolucijo.

Začeli so potem iskati kolovodje tega gibanja, na katere je bilo prebivalstvo, ki si želi miru in reda, divje. Dne 15. t. m. zvečer so zasačili dr. Liebknehta v stanovanju nekoga njegovega prijatelja. Prijeli so ga in ga odvedli v hotel »Eden«, kjer so v istem hipu prijeli tudi Roza Luksenburg. Oba so preiskali in zaslišali in ju potem odvedli, da ju

prepeljejo v preiskovalni zapor. Pred hotelom je bila zbrana velika množica.

Ko je stopil Liebknecht v avtomobil, pristopil je neki moški ter ga s tako močjo udaril po glavi, da ga je polila kri. Množica avtomobila ni pustila naprej, vsled česar so Liebknehta odgnali peš. Po par korakih je skočil v stran in začel bežati, vsled česar je straža streljala za njim ter ga zadela v vrat, da je ostal na mestu mrtev. Raztelesenje je dognalo, da je umrl Liebknecht vsled strelav, oddanih od daleč in od zadaj.

Špartakovci pa kljub temu pravijo, da je bil Liebknecht ustreljen od spredaj, češ da ima na čelu majhno odprtino, kjer je šla krogla noter, večjo pa na zatilniku, kjer je izstopila iz rane in da se je izvršil nad njim umor. S tem agitirajo zopet zoper vlado in pozivljajo delavstvo na novo v štrajk in na odpor proti vladi Ebert - Scheidemann.

Tudi Roza Luksenburg so spravili v avtomobil in jo hoteli odvesti v preiskovalni zapor. Toda razjarjena množica je voz ustavila, neki moški je skočil v avtomobil, naperil revolver na Roza Luksenburg in jo ustrelil. Množica je potegnila truplo iz voza. Njenega trupla niso našli ter se domneva, da so ga vrgli v kanal.

Vlada je uvedla najstr. preiskavo, da se dožene, če vojaško spremstvo, moštvo in častniki, ni vršilo svojo dolžnost in varovalo Liebknehta in Luksenburgovo.

Tako sta našla krvav konec dva najzagriženejša nemška socialna revolucionarja, ki sta hotela privedi Nemčijo na tisto stopinjo prevrata, zmede in poboja, kakor sta privedla Rusijo Ljenu in Trocki.

Dr. Karel Liebknecht je bil odvetnik v Berlinu ter je bil od leta 1912. socialistični državni poslanec. Ker je neprestano grešil proti socialnodemokratskemu vodstvu, ga je stranka leta 1916. izključila. Revolucionarne članke je pisal pod imenom »Spartacus« in je tako dal svojim pristašem to ime. Ni pa bil nikaka velika osebnost in je vplival na množico le z zvanečimi gesli. Bil je večkrat milijonar in posestnik vil.

Roza Luksenburg je bila po rodu Rusinja. Da je dobila nemško državljanstvo, se je poročila pred mnogimi leti z nekim Nemcem, po imenu Lübeck. Kmalu se je ločila z njim in je začela strastno agitacijo za najskrajnejše socialistične zahteve. Radi tega so jo zaprli in je prišla na svobodo šele, ko je Nemčija postala republika. Bila je male in slabotne postave in grdega obraza. Po duhu je nadkriljevala Liebknehta, ki je bil popolnoma pod njenim vplivom.

Oba sta bila v najožjem stiku z ruskimi boljševiki in sta zelo živahno občevala z odposlancem ruskih boljševikov Radekom.

Revolucija, ki sta jo zanetila, ju je požrla, kakor je navadno požrla vse one, ki so povzročali nemir in nered. Njuna smrt bo gotovo povzročala še nemire, toda vladni socialisti in meščanstvo so se združili in večina prebivalstva je na njihovi strani, tako da se bodo morebitni novi revolucionarni poskusi Špartakovcev gotovo izjalovili.

All ste že plačali naročnino za „Domovino“ za l. 1919? Storite to takoj! Naročnina znaša letno 12 K, polletno 6 K, in za 1 mesec 1 K.

Kaj pa naši Amerikanci?

Mnogo naših čitateljev bo zanimalo, kako so delali naši ameriki rojaki za naše osvobojenje. Marsikdo že ves čas vojne ni dobil nobenega glasu iz Amerike — zato pri našamo tu nekaj vrstic, iz katerih se razvidi, kako so živeli naši ljudje in kako so iskali zvez z domovino.

Naše Amerikance je presenetila vojna prav tako, kakor nas doma. Niso bili še pripravljani na one velike izpremembe v naši domovini, ki so morale priti. Misel jugoslovanska je bila sicer tudi njim znana, a ne tako, da bi bili takoj vsi stopili za njo. Saj tudi mi dolgo nismo spoznali svojega lastnega položaja. Naši marljivi Amerikanci so se za našo domačo politiko še manj zanimali — zato niti ob začetku vojske niso takoj spoznali, kaj pomenijo ti dogodki. Spočetka so zbirali za t. zv. »slovensko ligo« denar, potem so se pojavili med njimi avstrijski plačani agitatorji — in tako je bilo vse nejasno. Kmalu po začetku vojne je nastopil v javnosti bivši avstrijski konzul Goričar, ki je izstopil iz avstrijske službe in je začel priobčevati po listih avstrijske diplomatske lumparije. Naši nemški listi so ga zelo napadali, on pa je dosti dobrega storil. Toda med našimi rojaki, ki živijo raztreseno v Ameriki, je bilo treba stalnega dela: manjkalo je pravih delavcev. Zato se je vlekló vse v neodločnosti, dokler se ni Amerika sama odločila. Seveda so bili vsi proti Nemcem — premalo pa so nastopali proti Avstriji in premalo so vedeli, kaj pomeni za nas Srbija. Sporočil iz domovine niso dobivali, le ameriški njihovi časopisi so sporočali po naših listih — ako so jih dobili. Sicer pa naši listi takrat niso smeli pisati. Vedeli so, da je doma grozen boj, da nam vsega manjka, da je lakota, da zapirajo in more naše ljudi — a pomagati nam niso mogli.

Šele zadnje leto, ko nas je dvignila deklaracija iz naše smrti — se je začelo tudi med Amerikanci pravo gibanje. To nam priča nekaj pisem, ki jih je pisal M. L. iz Clevelanda nekemu zastopniku Jugoslovancev v Švico, kamor se je bil ta zastopnik rešil preko Srbije in Albanije. Prvo pismo se glasi:

Cleveland, 11. febr. 1918.

Cenjeni brat Slovenec!

Pred menoj leži »Clevelandska Amerikanka«, v kateri je ponatisnjeno Vaše pismo, ki ste ga pisali mojemu prijatelju in članu »Jugoslov. Sokola«. Brez dvoma se je Vam že odzval, daš še nisem govoril z njim in ga tudi ki nedeljski seji ni bilo. Tu imamo mnogo društev, pa vojna še ni pokazala svojega utisa posebno ne na naše ljudi, zato je takšno pismo, kakor Vaše zadnje, zelo dobro došlo za tukajšnje javnost. Zeleti bi bilo, da bi se še večkrat oglašili. Društvo »Jugoslovanski sokol« smo ustanovili pred 15 leti. Bil sem 3 leta starosta in smo dobro uspevali, imeli smo močan naraščaj in tudi precej dobro četo članov - telovadcev, ki jim je bil na čelu Vinko Pristav iz Škofje Loke, ki pa je dne 12. julija 1916. žalibog našel svojo smrt v valovih jezera Eric poleg Clevelanda. Njegova smrt in pa vstop Amerike v vojno nam je precej oslabilo društvo. Dne 15. julija 1917. pa je odšel cvet naših telovadcev na Balkan — ostalo pa je pobrala Amerika — tako da nas je ostalo le še nekaj oženjenih. Z denarjem pomagamo svoji sokolski četi na Balkanu in delujemo po svojih močeh, da uničimo hunsko moč (t. j. Nemce) do »Nock out«, kakor je rekel Lloyd George. Vsi vemo, da zmagamo, ali pademo še mi. Dobro sem zasledoval vojne dogodke in niti malo ne dvomim o tem, kaj je prestala srbska armada na svojem pohodu skozi Albanijo. Zato verujemo na svobodo in upam, da pride čas, ko se tudi doma vzdignejo naše pesti. Tu sodelujemo s »Srbsko narodno obrano«, s »Hrvatskim savezom« in »Slovensko narodno zvezo« skupno. Zdaj se nahaja tu dr. Bogumil Vošnjak, na svojem agitacijskem potovanju za jugoslovansko vprašanje. — Zelo rad bi kaj izvedel o svojih ljudeh. Moj brat je bil takoj v začetku vojne aretiran. Rad bi zvedel, kako je doma, daš vem, da ne bom nič dobrega zvedel. Vsak dan mislim na naše uboge ljudi, saj veste, da vsakega skrbi, kaj je s sorodniki. Tudi drugi bi radi kaj zvedeli.

Ali bi bilo mogoče dobiti kako zvezo, da bi šla pisma, I. t. d.

Drugo pismo:

Clev. 9. oktobra 1918.

Cenjeni gospod!

Prepričan sem, da ste že obupavali nad mojim odgovorom, ker sem moral poleg počasne pošte cel mesec čakati, to pa zaradi društva, ker mi je bilo nemogoče skupaj spraviti društvo. Konečno smo se sešli in smo objavili Vaše pismo v »Glasu Naroda«. Tudi o društvu »Janez Krek« in o Vašem delu smo informirani. Ne bom opisoval, kako nas vse to veseli in kako obžalujemo, da Vam ni dana prilika delovati tu med nami. Kajti to je grozno: toliko listov imamo, toliko zvez in jednot, pa so vsi skupaj storili malo ali nič. Imeli smo tu dr. Zupaniča, oral je ledino, za njim so prišli drugi med njimi dr. Vošnjak, ki tudi ni imel zaželenega uspeha. Tudi jaz sem prišel iz tira in sem začel delati za Ameriko v nadi, da: če ona zmagá, zmagamo tudi mi — če ona pade, pademo vsi in — tudi jaz. Pa tega ne verujem. Kupujemo in prodajamo po hišah in zbiramo za »Liberty bonds«. Na brati hočemo 6 milijonov dolarjev. Zahvaljujem se Vam za sporočilo o smrti moje matere. Sporočil mi je to žalostno vest tudi gosp. Iv. Možina iz New Yorka. Pri seji Jugoslov. Sokola smo sklenili, da pošljemo Vam v Švico denarno pomoč za Vaše delo. Kaj pa kaj novega z Balkana? Jaz komaj čakam kakega glasu. Iz Francije mi pišejo naši fantje iz zakopov: po slikah ne izgledajo slabo. Včeraj smo imeli člani Sokola prvič priliko videti v kinematografu slike: »Amerika v vojni«, kakor se vidi, bodo jankyji (amer. vojaki) kmalu dobro zaropotali. No, saj že ropočejo. Mislim, da se tudi nemškemu cesarju o tem sanja, kako znajo Amerikanci delati. Kakih 5 minut od tu je velika tovarna za zrakoplove, ki so jo postavili v 29 dneh. Zdaj nam neprestano brenči nad glavo. Zrakoplovi nesejo po par ton teže (seveda bomb). Vidi se, da bodo dobili Nemci vse povrnjeno, kar so drugim prizadejali, kar bo pa dolga ostalo, ga pa nikoli plačali ne bodo. Njih usoda je zapečatená. Ne mi mali, ampak veliki narodi bodo odločevali. Tudi mi Slovenci bomo svobodni, to nam jamči včerajšnji Wilsonov govor. Amerika dela počasi a stalno, pridobiva srca, ne odsekane glave, in to je pričetek nečesa tako velikega, o čemer ni sanjal še noben filozof. Karel Marks bi debelo gledal, Tolstoj pa bi od veselja zopet zadovoljno umrl. Tudi mi ne bomo še vsega dočakali, ampak srečni naši potomci, ki bodo imeli svobodno domovino in jim ne bo treba iti po svetu. Pogosto mislim, kako je doma. Avstrija je menda vse luknje zamašila. Ničesar ne izvemo. Moj brat je bil ranjen, ko bi ga mogel sem dobiti. Dela imamo toliko, da komaj na cari (tramvaj) prečitam časopise. Ali ne morete priti v Ameriko? Tu manjka ljudi, ki bi naše ljudi poučili o vsem tem, kar se bliža.

Pozdravljam Vas v imenu članstva Sokola in želim mnogo uspeha k trudapolnemu delu v tuji a srečnejši zemlji nego je naša tužna domovina, ki v smrtnem trpljenju čaka vstajenja demokracije. Naj Vam in vsem boriteljem za vel. cilje sveti luč upanja in trdne vere v zmago, brez katere bi nam bila boljša smrt. Bodimo prepričani, da nam po tej grozni noči zasije ona jasna zvezda, ki je o njej pel naš pesnik S. Gregorčič. Mi stojimo trdno kakor zid in skala.

Z jugoslovanskim pozdravom

Vaš M. L.

Med tem pa so zgodile velike stvari, ki so pospešile rešitev. V Ameriki se je v tem času razvnela huda borba med agitatorji. Pretekli teden je prinesel »Slov. Narod« temeljit članek od Rudeta Trošta, ki je z vsemi silami delal na to, da bi naši Amerikanci nastopili za našo Jugoslavijo. Delo ni bilo lahko. Rude Trošt je bil pred vojno v Ljubljani, nadarjen mlad fant, dober organizator in govornik, svoj čas vodja dijakov, pozneje je študiral na Dunaju in je od tam prišel v Ameriko. Bil je izboren pevec in je znal igrati na kitaro. Njegova dva brata sta prirejala že prej koncerte v Ameriki. Svoje zmožnosti je porabil Rude Trošt, da bi pojasnil našim Amerikancem za kaj gre. Prirejal je shode in kjer ni šlo drugače, je privabil ljudi s petjem in kitaro in potem jim je govoril. Imel je uspehe. Nasprotno pa je deloval Etbín Kri-

stan, ki je delal republikansko reklamo. Vsi naši najboljši možje v Ameriki so se postavili za našo ujedinjeno Jugoslavijo. Upamo, da bodo naši Amerikanci po svojih močeh tudi pomagali naši novi domovini. Zdaj dobivajo od nas redno časopise — prej so jih le deloma dobili čez Švico. Vsi listi pišejo zdaj v našem smislu. Le tako bo svet spoznal, da res hočemo — vsi eno. Pisma zdaj še ne gre do — pač pa pojdejo v najkrajšem času, ko se promet malo uredi. Mi pričakujemo od Amerikancev, da bodo trdna opora naših zahtev in da bodo pomagali nam popraviti, kar je uničila vojna. Pomoč v blagu je nujna. Pet let se z njimi nismo mogli pogovoriti — zdaj smo si vsi svobodni bratje in zavezniki. Kakor se vidi, je tudi mnogo naših ameriških rojakov izpolnilo svojo dolžnost, da so se borili na frontah na Balkanu in v Franciji proti Nemcem. To je častno zanje — Čehi in Poljaki so postavili cele legije, če bi bili mi vsaj tam, kjer smo bili svobodni, t. j. v Ameriki isto storili, bi bili pri Wilsonu mnogo bolje zapisani in bi mogli od mirovne konference pričakovati mnogo več. Pa mi smo bili vedno taki: kar eden zida, drugi podira — zato je slabo z nami. Dobro bi bilo, da bi vsaj zdaj združeni naši rojaki v Ameriki povzdignili svoj glas in zahtevali, da se noben del naše skupne domovine ne odtrga od nas, da dobimo našo Goriško, Primorsko, Trst in Koroško. Njih glas bi se gotovo slišal tudi na mirovni konferenci. Slovenci imajo v Ameriki spoštovano ime, zato bi mogli marsikaj doseči. Kakor slišimo je ravno Amerika najbolj na naši strani — glas ameriškanih izseljencev bi še podprl naše zahteve. Saj bo sedaj v svobodni domovini marsikdo dobil zopet kruha doma, kar je bilo prej nemogoče. In bogati naši Amerikanci bodo imeli dovolj prilike, da doma ustanovijo kako večje podjetje, ki bo dalo služka njim in drugim. Zato pozdravljamo sedaj kot svobodni državljani svobodne države svoje brate in jim kličemo: povzdignite svoj glas za majko našo domovino, da bodo v nji svobodno živeli naši in vaši otroci! Zdaj je čas, ko gre za vse in — za vse!

Vedno hujša napetost med Jugoslovani in Italijani.

Včeraj je prišla v javnost preko Zagreba vest, da bodo morali Italijani najbrže zapustiti jugoslovansko ozemlje. Iz Berna poročajo, da je predsednik Wilson izjavil, da bodo morali Italijani oditi iz vseh onih pokrajin, kjer so Slovani v večini. Mirovna konferenca se bavi z načrtom, da se italijanske posadke nadomestijo z ameriškimi. Čas bi bil, da se to zgodi, kajti razdraženost zbog krutega postopanja narašča med Jugoslovani vsak dan hujše in se je bati vznemirljivih dogodkov. Kako hočejo oslabilo Jugoslovane, kaže dejstvo, da so v Trstu pozvali vse uradnike slovenskih bank in jim povedali, da oni, ki nima pristojnosti na zasedenem ozemlju, bodo morali zapustiti Trst v najkrajšem času in slovenske banke zapro, odprte pa ostanejo italijanske in e m š k e. Italijani povsodi kažejo, kako hočejo napraviti zveze z Nemci proti Jugoslaviji. Sicer pa vlada v Trstu med prebivalstvom, zlasti med delavskimi sloji, velikanska potrtost. Pripravlja se generalni štrajk, katerega se bodo udeležili najbrže tudi železničarji. V Trstu počiva ves promet. Zaslužka ni, število brezposelnih ogromno narašča. Z vseh strani zasedenega ozemlja prihajajo dan na dan poročila, kako italijanske oblasti zapirajo naše ljudi, grozijo, odpirajo italijanske šole in hočejo uničiti jugoslovanski značaj naše zemlje, da bi se mogli za stalno nastaniti na naših tleh. Naši ljudje se hlabro drže, protestirajo in očitno kažejo Italijanom, da jih ne marajo, pa če ti še tako pritiskajo na nje. Glede Dalmacije je stvar taka, da se Italijani zadnje dni že nekoliko vdajajo, da bi »odstopili« Dalmacijo, samo Zader bi obdržali, najspornejše je vprašanje glede Trsta in zaledja, zlasti še, ker baje Wilson hoče Italijanom priznati Trst. Italijani pa hočejo s Trstom tudi slovensko zaledje, to je Goriško in kos Notranjske. Ali da bi mi kaj odstopili, to se ne sme zgoditi. Vsekakor bodo še hudi boji na mirovni konferenci za naša tla.

Iz Gorice poročajo listi, da so Italijani izobesili dve Wilsonovi sliki. Na eni se opira Wilson, pijan, na dve ženski, pod sliko je napis: Wilsonovo gostovanje v Franciji in Italiji. Na drugi sliki vodi Wilson na konopcuoslička, ta slika nosi napis: Jugoslovan. Dve uri sta bili izobešeni sliki, potem je vojaška oblast ukazala, da se morata odstraniti. — Na Reki je po najnovejši italijanski statistiki 70 odstotkov Italijanov. Pri zadnjem ljudskem štetju je bilo Italijanov, šteli so namreč Italijani, 17.432, Hrvatov in Slovencev pa 16.856. Sedaj so pa narastli od 18.000 kar na 40.000. Rekord so dosegli. Ako bi se oni v kraljevini ravnali po njih, potem bi bila za italijanski narod kmalu premajhna zemeljska površina. Šteti pa znajo reški Italijani, pa tudi tako štetje jim ne bo pomagalo. — V Istri preganjajo duhovnike slovenske narodnosti. Tako je na primer admiral Cagni v Pulju zahteval od škofa Mahniča, da naj odstavi na Malem Lošinj duhovnika Bonifacija in pošlje tja italijanskega duhovnika. Škof Mahnič je seveda odgovoril, da tega ne bo storil, ker ni nobenega vzroka za to. — Z Reke poročajo, da so okoli Voloskega in Opatije zaprli vse šole C. M. D. na ukaz tržaškega guvernerja. — Trst je štel leta 1035, prebivalstva Slovencev 3385 in Italijanov 3865, leta 1846. je bilo v Trstu baje 25.000 Slovencev in 43.000 Italijanov. Takrat še ni bila vzbujena narodna zavest, zato je med Italijani vpisanih polno Slovanov. Po zadnjem ljudskem štetju je bilo v Trstu Slovencev okoli 85.000 Slovencev in 93.000 Italijanov, med temi seveda več tisoč poitalijančencev. — Na Reki so Italijanaši predpreteklo nedeljo vprizorili napade na Slovane, pri teh je bil nevarno ranjen srbski major Milič. Poveljnik zavezniških armad je o slučaju obveščen.

Politični pregled.

— **Jugoslavija.** V Kotor je dospel drugi oddelek jugoslovanskih legijonarjev iz Francije 1350 mož, doma večinoma iz Bosne in Hercegovine. Odšel je v Črno goro, da varuje mejo proti albanskim in italijanskim vpadom. — Italijani agitirajo čimdalje živahnije po Albaniji proti Srbom in Črnogorcem ter razdeljujejo živež in denar. Večje albanske čete pod vodstvom preoblečeno italijanskih častnikov so na potu proti Črnogori. — Minister za prehrano Jovanović je nakazal za Slovenijo 400 vagonov moke, 100 vagonov žita, 20 vagonov soli, 10 vagonov masti, 110 vagonov krompirja in 1000 glav goveje živine. — Regent Aleksander je odložil potovanje v Pariz radi zunanega položaja kraljevine SHS in sicer radi zadržanja neke velevlasti (Italije) napram kraljevini. Ker bo vprašanje meja rešeno šele na mirovni konferenci, bi bil regent v Parizu sijajno sprejet kot vladar Srbije, a ne Jugoslavije. — Osrednja vlada je imenovala za predsednika dalmatinske vlade dr. Ivo Krstića, za predsednika bosensko-hercegovinske vlade dr. Atanazijo Šola, za bana na Hrvatskem dr. Ivana Palečeka, odvetnika v Vukovaru. Ti bodo predlagali v imenovanje prestojnike za notranje stvari, kmetijstvo, pravo in bogočastje v pravosodje. — Jugoslavija se v svrhu ureditve jugoslovanske vojske razdeli v okrožja. Ljubljana dobi armadno zapovedništvo in bo za poveljnika imenovan dosedanji vodja srbskega odposlanstva v Ljubljani general Smiljanić. — Število orožništva v celi Jugoslaviji bo znašalo 10.000. — Češki listi pišejo, da bo predsednik Wilson osebno skušal poravnati in rešiti spor radi meje med Jugoslovani in Italijani. — V Cetinje so prišle prve francoske čete, ki so jih slavnostno sprejeli. Pričakujejo tudi ameriške čete. Črnogorci odločno zahtevajo, da zapuste Italijani Črno goro, ker so skušali z zaroto proti ujedinjenju v Jugoslavijo spraviti neprijateljnega Nikita zopet na črnogorski prestol. — 600 dalmatin-

skih učiteljev je poslalo Wilsonu brzojavko, v kateri izražajo trdno upanje, da bo Dalmacija priznana Jugoslaviji. — V Parizu bo velika mednarodna razstava umetnosti, katere del bo zavzemala jugoslovanska umetnost. Slovenska dela so se že odposlala v Zagreb, da se od tam skupno s srbskimi in hrvaškimi čez Dubrovnik odpeljejo v Pariz. — Srbska ustava se razširi na celo ozemlje SHS. Izvoljena je posebna komisija treh članov ministrskega sveta (dr. Kramer, Trifković in Kovač), ki bo stavila tozadeven predlog. Obsegala bo politične in državljanske pravice, načelne naredbe za začasno ureditev države, ljudsko zastopstvo. — V nedeljo je bilo v Sarajevu veliko zborovanje več tisoč oseb. Sprejete so bile resolucije, proti italijanskim nasilnostim in pohlepnostim po naši zemlji. — Konferenca v Parizu je sklenila, naj bivše avstro-ogrsko brodogradništvo, izročeno Jugoslaviji, odpluje na Krf, kjer je prevzame francoski admiral pod svoje poveljstvo. — Poslanik kraljevine SHS pri Češko-slovaški državi Ivan Hribar je odpotoval v Prago. — Grška je priznala neodvisno kraljevino SHS. — Finančni minister je imenoval komisarjem pri avstro-ogrski banki na Dunaju dr. Miroslava Ploja. — Med mesti Belgradom in Zemunom se vrše pogajanja za združitev obeh mest v eno mesto, ki obdrži ime Beograd. Obstojata tudi načrt za združitev Sušaka z Reko. — V Zagrebu so se pojavile črne koze. Bilo je dosedaj 17 slučajev. Zanešene so bile iz Medmurja in belovarske županije. — Zagrebško sodišče je obsodilo boljševike, ki so napadli in oropali trgovino Julija Gerberja v Prokopljanah dne 30. novembra 1918 po številu devet na ječo od 2 do 4 let. — V Makedonijo se sedaj vračajo oni Makedonci, ki so poprej živeli v Bolgariji. Mnogi se bridko pritožujejo nad Bolgari radi njihovega surovega in brezobzirnega obnašanja proti njim.

— **Češko-slovaška država.** Češko-slovaška bo štela 63 milijonov Čehov, 35 milijonov Nemcev, 2 milijona Slovakov, 250.000 Poljakov, 50.000 Madžarov in nekaj Rusinov. — Grofica Piccolomini - Menotti je podarila češko-slovaški državi v Rimu 1000 kvadratnih metrov veliko stavbišče nasproti cerkvi Sv. Petra za zgradbo akademije lepih umetnosti. — Uniforma čeških vojakov bo prikrojena po ameriški, ker ima Amerika veliko izgotovljenih montur in blaga in se bo dobilo po ugodnih cenah. — Na seji zaupnikov češke socijalnodemokratske za Dunaj in Nižo Avstrijo je poudarjal češki poslanik na Dunaju Tusar, da bo vlada skrbela za slehernege češko-slovaškega državljanca, zlasti za varstvo češke manjšine na Dunaju. Delovala pa bo na to, da se vsi češko-slovaški državljani preselijo v ozemlje svoje države.

— **Poljska.** V Poznanju so poljske oblasti internirale nemškega generala Pollaka, ker so nemški letalci bombardirali Frankobrod ob Odri. Izpustiti ga nočejo, dokler Nemci ne izpuste interniranih Poljakov in ne dajo jamstev, da ne bodo več napadali z letalci poljsko ozemlje. — Poljaki imajo ob nemški meji zbranih 280.000 mož ter namestavajo zasesti vse poljske pokrajine v Pruski, Šleziji in na Poznanjskem. Vsled tega snujejo Nemci dve armadi, eno za Šlezijo, drugo za vshodno Prusijo; poveljstvo nad zadnjo prevzame Hindenburg. — Ministrskim predsednikom je bil imenovan Ignacij Paderewski, ki je sestavil novo vlado, ki bo izvedla volitve v zakonodajni deželni zbor, ki se bo sestal 9. februarja t. l. — Vlada je odredila vpoklic letnika 1898. Vojaška služba bo trajala eno leto. — Poljaki zahtevajo tudi kolonije in sicer del nemške Vzhodne Afrike in Kamerun v izmeri 100 tisoč kvadratnih kilometrov z obalo in pa najmanj eno luko. — Lvovski mestni svet je sklenil, na Lvovski nemški gimnaziji uvesti poljski jezik. — Angleška vlada zahteva od nemške vlade, naj v bodoče opusti vsako izzivanje poljskega prebivalstva Vzhodne in Zapadne Prusi-

je, Poznanjskega in Šlezije. — Ruski boljševiki prodirajo na Poljsko ter so dospeli do 70 km od Varšave, kjer so zasedli mesto Mości. Korakajo v treh oddelkih proti Varšavi. — Francoski general Barthelemy je določen za poveljnika armade, ki bo nastopila proti ruskim boljševikom. Armada je že pripravljena na odhod in bo zasedla tudi velik del Ogrske. — V Lvovu vzdržuje red ženska milica. Ceste so umazane, ker manjka ljudi za čiščenje. Vlada velika draginja. Majhna sveča stane 7 K, 1 l petroleja 30 K, 1 cent premoga 50—60 K, 1 čaša pitne vode 30 vinarjev.

— **Nemška Avstrija.** Avstro-ogrška banka je vložila protest proti žigovanju bankovcev v Jugoslaviji na vlade ententnih držav. — Na Dunaju so morali znižati porcijo kruha na polovico ter upajo, da bo to trajalo le teden dni. — Preteklo soboto so priredili na Dunaju najskrajnejši socijalni demokrati (komunisti) veliko demonstracijo. Več govornikov je protestiralo proti umoru Liebknechta in Roze Luksenburgove v Berlinu. Množica je hotela napasti Mestni dom, toda meščanska straža in redarstvo je to preprečilo.

— **Madžarska.** Na madžarskih gimnazijah se uvede francoščina kot obvezen predmet, dočim odpade nemščina, ki se je dosedaj poučevala. Tudi na univerzi bodo zopet otvorili stolico za francoski jezik in književnost, ki so jo med vojsko odpravili. — Poveljnika francoskih čet v Budimpešti podpolkovnika Vyta so Madžari razžalili s tem, da so ga napadali po časopisju in na shodih. Vyt se je pri vladi pritožil in zahteva strogo kaznovanje krivcev. Vlada hiti sedaj, da bi dala Vytu zadoščenje. — Predsednik madžarske republike Karolyi je imenovan naučnega ministra dr. Bernikéjya ministrskim predsednikom. V ministertvu bodo imeli socijalni demokrati štiri ministre, meščanske stranke pa sedem. — Društvo ogrskih ustvarjajočih umetnikov je poslalo vsem zvezam umetnikov zmagovitih držav oklic, v katerem prosijo za svojo ubogo ogrsko domovino ter pozivljajo svoje tovariše umetnike za pomoč, češ, da bo Ogrska v obupu prisiljena prijeti za orožje ter postaviti na plan vse do zadnjega moža.

— **Nemčija.** Vlada je objavila dva zakonska načrta, eden, ki odreja izredno od-dajo premoženja za l. 1919., kakor so jo izvedli že l. 1918. Drugi načrt predvideva od-dajo vsega tekom vojne nastalega premoženja. Prirastek na premoženju nad 500.000 mark se mora ves oddati. Najvišji prirastek na premoženju ne sme presežati 199.000 mark. — Berlinski prebivalci so prijavili za 6 milijonov mark škode, ki je nastala pri zadnjih špartakovskih nemirih. — Narodna skupščina bo sklicana 6. februarja. — V Vratislavi so izbruhnili nemiri, ki so jih povzročili Špartakovci, ki so zasedli hotel »Riegner«, kjer je urad demokratične stranke in so ga opustošili. Vlada se trudi zatreti nemire. — Tvrška Krupp, ki je izdelovala vse vrste orožja za nemško armado, bo prišla na boben, ker je prenehalo izdelovanje morilnega orožja. — Nemška vlada je proti podpiranju nemških boljševikov po ruski vladi vložila protest pri zadnji ter pravi, da bo kar najstrožje postopala proti vsem Rusom, ki bi podpirali vstaško gibanje v Nemčiji. — Število priglašanih brezposelnih v Berlinu znaša 200.000 oseb. — V nedeljo 19. t. m. so se vršile volitve v narodno skupščino. Volitve so se v Berlinu izvršile v miru. Za red je skrbelo 7 divizij vojaštva. Volitev se je udeležilo 80—90% volilcev. Najmočnejša stranka bodo socijalni demokrati Scheidemanove skupine, ki imajo sedanjo vlado v rokah. Večine pa nimajo in imajo isto meščanske stranke. Najmočnejša med meščanskimi strankami je demokratična stranka, ki ima okoli 70 poslancev. Skupščina bo imela 433 poslancev. Od teh je 12 doloženih za Alzacijo - Lotaringijo in 14 za Po-

znanijsko. Povsod so se volitve izvršile brez večjih nemirov.

— **Francoska.** Župan nemškega mesta Ludwigshaven se je izjavil nasproti dopisniku nekega francoskega lista, da mora izreči svoje priznanje nad lepim vedenjem francoskih častnikov in vojakov v zasedenem nemškem ozemlju. — Za obnovo opustošenih pokrajin bodo na Francoskem porabili vojne vjetnike. Do dne 20. marca t. l. bodo za ta dela dali na razpolago 200.000 vojnih vjetnikov. — Francoski parnik »Charol« se je na poti od Marsilije v Pirej potopil. Zadel je na mino in se je po strašni eksploziji v štirih minutah potopil. Na krovu je bilo 650 potnikov, Grkov, Srbov in Rusov, od katerih je neki angleški parnik rešil 150 oseb, 500 oseb je utonilo. — Skoraj vsi francoski vojni vjetniki so se vrnili domov.

— **Rusija.** V Petrogradu divjajo veliki nemiri radi lakote. Množica hodi po ulicah in zahteva kruha. Boljševiški Litavci in Kitajci streljajo na množice, ki vpijejo obupno: postrelite nas, Edini živež je nesemleti oves. — V Rusiji kroži sedaj za 179 milijard bankovcev. Samo boljševiki so od teh izdali 123 milijard. — Sovjetska boljševiška vlada v Petrogradu je napravila načrt, kako naj bi sovjetske čete, s pomočjo nemškega boljševiškega delavstva napadle entento. V ta namen je bila Nemčija razdeljena na 15 okrožij. Načrt pa je padel v vodo, ker so v Berlinu udušili boljševiško gibanje Spartakovcev. — Beloruska sovjetska vlada je proglašila Belo Rusijo za del ruske sovjetske republike in je uvedla boljševiško zakonodajo. — 130.000 ruskih vojnih vjetnikov, ki so se vrnili iz Nemčije, je moralo vstopiti na ukaz Trockega v Rdečo gardo.

— **Italija.** V Italiji se širi propaganda za Wilsonova načela in za zmanjšanje italijanskih zahtev. Bivši minister Bissolati je imel več shodov, kjer je govoril v tem smislu. Pa tudi drugi socialistični voditelji so imeli zborovanja v Turinu in Florenci, kjer so govorili v istem smislu. Vsi so govorili v tem smislu, da Italija ne sme voditi zavojevalne politike, ker bi se sicer zapletla v vojno z Jugoslavijo. — Jugoslovanski vjetnikom v Italiji se godi zelo slabo. En del se nahaja v trdnjavi Roccole pri Veroni in morajo kljub zimi in mrazu spat pod šotori. Tudi prehrana je zelo slaba.

— **Ukrajina.** Ukrajinske čete so vkorakale v Marmaroško Sihof in nameravajo zasedeti vso rusko krajino na Ogrskem. Poljaki in Romuni so pa proti temu in romunske čete so že na potu, da Ukrajincem iztrgajo zasedeno ozemlje. — V Prago je vlada ukrajinske republike poslala posebno odposlanstvo, ki naj naznani češko - slovaški republiki priklonitev ukrajinskega dela bivše Ogrske zapadno ukrajinski republiki. — Ogrski vladi pa je naznanila, da bodo zasedle ukrajinske čete vse one dele Ogrske, kjer prebiva nad 50% Ukrajincev. — Ukrajinska vlada je poslala sovjetski vladi v Moskvo ultimatum, v katerem zahteva umik boljševiških čet iz Ukrajine.

— **Spanija.** Vlada je v pokrajini Kataloniji odpravila vsa ustavna varstva. Ta odredba ima namen pobijati boljševiško gibanje delavskih organizacij, ker je imelo stopiti v stavko 300.000 delavcev. — Španski kralj bo obiskal južno - ameriške latinske republike, da jih pridobi za zблиžanje v Spanijo.

— **Portugalska.** V Portugalski je izbruhnila meščanska vojna. Vse zveze so prekinjene. Vojaška zveza (Juntre) je duša vsega gibanja, katerega baje podpirajo boljševiki. — V Barcelono je prišlo precej Rusov in listi poročajo, da se nahaja med njimi tudi Ljenin, ki je ubežal iz Rusije vsled spora, ki je nastal med njim in Trockim.

— **Romunija.** Romunski uradni list je priobčil kraljev ukaz, da se erdeljske pokrajine za vedno priključijo Romunski.

Politične vesti.

— **Malo več treznosti in dostojnejše obnašanje** bi priporočali našim fantom, kadar prihajajo kot vpoklicanci v Ljubljano k vojakom. Lomijo se pijani po ulicah, zraven pa vpijejo in se derejo, pojoč narodne pesmi, na vse pretege. Gotovo je treba, da pokažejo svoje veselje, da so naši, jugoslovanski vojaki, toda po našem mnenju bi to storili veliko boljše in lepše, če bi lepo trezni korakali po ljubljanskih ulicah in ubrano zapeli naše narodne pesmi tako, kakor jih znajo doma na deželi. To bi se vsakomur dopadlo in vesel bi bil, da imamo tako dostojne in trezne fante.

— **Državni poslanci JDS.** Za »Državno viječe« v Beogradu so izvoljeni od Jugoslovanske demokratske stranke naslednji poslanci: Josip Breznik, tajnik JDS (namestnik docent dr. Fr. Ilešić); dr. Albert ju); Ivan Kejžar, strokovni organizator (namestnik docent dr. Fran Ilešić); dr. Albert Kramer, minister za konstituantno (nam. dr. Ernest Kalan, predsednik N. S. v Celju); dr. Vekoslav Kukovec, bivši poverjenik za finance (namestnik Miloš Štibler, združni tajnik na Dunaju); dr. Danilo Majaron, bivši deželni poslanec (namestnik dr. Milko Brezigar, tajnik N. S. v Ljubljani); dr. Fran Novak, bivši deželni poslanec (namestnik dr. Fran Windischer, tajnik trgov. in obrtniške zbornice); dr. Pavel Pestotnik, bivši poverjenik za promet (namestnik dr. Rudolf Ravnik, odvetniški kandidat v Celovcu); dr. Dinko Puc, odvetnik v Gorici (namestnik dr. Drago Marušič, član Jugoslovanskega odbora v Washingtonu); Adolf Ribnikar, bivši deželni poslanec (namestnik dr. Gregor Žerjav, podpredsednik deželne vlade v Ljubljani); dr. Karel Triller, ljubljanski podžupan (namestnik dr. Bogumil Vošnjak, član Jugoslovanskega odbora v Londonu); Fran Voglar, profesor v Mariboru (namestnik dr. Ivan Fermevc, odvetnik v Ptuj).

— **Istra v Državnem vijeću.** Na sestanku istrskih politikov v Zagrebu so bili izvoljeni kot poslanci v Državno viječe za Istro: dr. Laginja, dr. Červar, Trinajstić in dr. Mandić.

— **Pogajanja z Nemci radi premirja na Koroškem in Štajerskem.** Pogajanja radi premirja na Koroškem in Štajerskem pričela so se 16. t. m. v Gradcu. Stranke se par dni niso mogle zjediniti, končno so Nemci stavili predlog, da naj obvelja tista črta kot začasna meja na Koroškem, ki jo bo določilo ameriško odposlanstvo, ki se je ravno mudilo v Gradcu. Nemški in naši zastopniki so ta predlog sprejeli. Načelnik ameriškega odposlanstva, polkovnik Sherman Miles bo z obojestranskimi zastopniki obiskal preporne kraje ter določil demarkacijsko črto. Pretečeno sredo se je vršila zaključna seja radi Koroške. Vsaka vlada bo na njej pridelenem ozemlju izvrševala vso upravo. Naši zastopniki so zahtevali, da Nemci nemudoma dovolijo vrnitev koroških beguncev in jim zagamčijo popolno varnost. Nemci so ta predlog odklonili, nakar je polkovnik Miles izjavil, da Amerikanci polagajo veliko važnost na to, da se od obeh strani dovoli popolna politična svoboda. Z ozirom na odklonitev z nemške strani je Miles naročil, naj se begunci zberejo v Velikovcu, kamor pojde tudi razsodišče.

— **Mirovna konferenca.** Otvoritvena seja mirovne konference v Parizu vršila se je 14. t. m. v palači ministrstva za zunanje stvari. Otvoril je sejo francoski ministrski predsednik Poincaré, nakar je bil na predlog Wilsona izvoljen predsednikom konference Clemenceau. Prvo vprašanje, o katerem bo konferenca razpravljala je odgovornost povzročiteljev vojne, drugo pa kazenske odredbe proti zločinom med vojno, tretje mednarodna zakonodaja. — Srbiji in Belgiji sta se prvotno določila po dva zastopnika, tako kakor Grški in drugim manjšim državicam. Obe pa sta proti temu protestirali in se je priznal še tudi tretji dr. Žolger, kot zastopnik Srbije. Naša skupna država za enkrat še ni pripoznana, ki jo bo konferenca priznala kot tako

šele v skupni seji, nakar bodo zastopniki Srbije dr. Pašić, dr. Trumbić in dr. Žolger nastopali kot zastopniki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

— **Volitve v Nemčiji.** Po dosedanjih neuradnih poročilih je izvoljenih 415 poslancev iz 36 krogov od skupnih 421 poslancev brez Alzacije Lotaringije. Manjka samo še izid iz 27. volilnega okraja, iz Renske Palacije. Od izvoljenih pripada 34 nemškonacionalni ljudski stranki, 86 krščanski ljudski stranki, 22 nemški ljudski stranki, 76 nemški demokratični stranki, 162 socialnodemokratični stranki, 24 neodvisni socialnodemokratični stranki. Nadalje je izvoljenih 11, ki ne pripadajo nobeni frakciji, in sicer 4 Velfi (3 v Hanovru in 1 v Stadeju), 1 kmetiški in poljedelski demokrat v Šlizvig Holsteinu, 4 pristaši Bavarske kmetiške zveze in 2 zastopnika vrtemberške kmetijske in meščanske zveze.

— **Italijani se odpovedujejo Dalmaciji.** Milanski list »Corriere della sera« prinaša članek, v katerem stvarno dokazuje nevzdržnost italijanskih zahtev po Dalmaciji. Leta 1910. je štelo prebivalstvo Dalmacije 645.000 duš, od teh po avstrijskem štetju 18.000 Italijanov, po italijanski sodbi pa 40.000. Vsled tega se mora Italija odreči dalmatinski obali od Istre do Kotora, izvzemši mesta Zader. To mesto ima popolnoma italijanski značaj in je vsled tega zahteva Italija zase. Pač pa zahteva člankar jamstvo za italijanske manjšine v mestih Šibeniku, Splitu, Dubrovniku in Kotoru.

— **Wilson napram Italijanom.** Angleški listi poročajo, da je Wilson nasproti italijanskemu ministrskemu predsedniku Orlando odklonil priznanje italijanskih zahtev po drugem ozemlju razen po Trstu in po Tridentu. Orlando ne zahteva Dalmacije, pač pa Reko. Toda Wilson v tem ni hotel popustiti; češ, da je večina prebivalstva dalmatinske obali slovanska, če je tudi v nekaterih mestih, kakor n. pr. v Zadru italijansko. Ko mu je Orlando odvrnil, da je na Reki večina italijanska, je odvrnil Wilson, da je treba v gotovih razmerah razen narodnostnih načel imeti tudi gospodarske potrebe pred očmi. Avstrijski Slovani morejo imeti dohod k morju samo preko Reke in bi bilo krivično, ako bi jim to onemogočili radi nekoliko tisoč Italijanov, ki bivajo v mestu. Če bi se Italijani branili priznati Slovanom pravico dohoda k morju, nakopali bi si nove, nespravljive sovražnike in bi s tem spravljali Evropo v nevarnost. Kot prosta luka v rokah Italijanov, Reka ne bi nikakor nudila Slovanom zadostnih jamstev. Italijani Reke tvorijo le majhen otočič sredi Slovanov. Ako bi priznali Slovanom le pristanišča dalmatinske obali, bila bi njihova trgovina občutno oškodovana.

— **Koridor med Čeho - Slovaško in Jugoslavijo.** Pariški dopisnik nekega švicarskega lista javlja, da bodo Čehi zahtevali na mirovni konferenci zvezo z Jugoslavijo, t. zv. koridor med Donavo in Dravo, da na ta način vzpostavijo zvezo med čeho - slovaško in jugoslovansko državo. Svojo zahtevo utemeljujejo z narodnostnega, gospodarskega in političnega stališča. Zahtevano ozemlje bi bilo 100 km široko in 200 km dolgo. Dve madžarski županiji bi dobili Čehi in dve Jugoslovani. Zajamčena pa bi bila prava madžarske in nemške manjšine.

— **Češko pristanišče na Jadranskem morju.** V praških merodajnih krogih razpravljajo o ustanovitvi lastnega trgovskega brodogoja. V to svrhu pa bi bilo potrebno lastno pristanišče na Jadranskem morju.

— **Italijanska razstava »neodrešenih krajev« v Parizu.** Kako znajo Italijani delati razpoloženje za svoje zavojevalne zahteve, kaže razstava, ki so jo priredili v Parizu, da pridobe francosko javnost za svoje zahteve. Razstavili so 300 fotografij iz »neodrešenih dežel«, katerim so pridejali slike po vojni razrušenih krajev. Na razstavo so povabili predsednika francoske republike Poincaréja ter ga slovesno sprejeli. Listi vedo povedati, da si je Poincaré razstavo natančno ogledal

in izrekel svoje zadovoljstvo. Podobno delo vrše tudi na Angleškem in v Ameriki.

== **Habsburžani spravili na varno nad 100 milijonov kron.** Habsburžani in Hohenzollerci so spravili svoj denar v varnost na Holandskem. Hohenzollerci imajo tam 15 do 20 milijonov mark, Habsburžani pa 100—110 milijonov kron.

Dopisi.

Iz Domžal nam poročajo, da je več tamkajšnjih Tirolcev odšlo na Koroško pomagat Nemcem proti Jugoslaviji. Njihovim ženam in otrokom pa sta župnik in župan preskrbela podporo po vojaških vpoklicanih, kljub temu, da se borijo proti nam.

Iz Višnje gore. V našem mestu imamo hudega boljševeka v osebi tukajšnjega trgovca Zavodnika. Mož ima kaj čudno preteklost za seboj, vendar še ne miruje in dela naprej zgago. On se sicer prišteva klerikalni stranki in je kaj ponosen, da dobiva od klerikalne vlade potrebne informacije, vendar ga vse to ne upraviči k različnim dejanjem, ki so našemu kraju in celi državi nevarna. Tako se je ta mož nekoč osmelil, da je javno zasmejal ukrepe Narodne vlade in hujskal naravnost kmete, da naj se njenim sklepom ne pokorijo. Tudi ob drugih prilikah je govoril javno proti našemu notranjemu ustroju, kategera je zahteval v obliki republike, brez uradov in brez orožništva, ki mu je posebno nepoti. Svoje pomagače vabi k sebi, jih napaja in hujska potem proti drugim. Sumljivo je bilo tudi njegovo vsakdanje potovanje v Ljubljano za časa demobilizacije bivše avstrijske armade, ko se je vračal po noči domov na dobro obloženem vozu. Vse to nas je napotilo, da obelodanimo predstoječa dejstva in ga seznanimo natančneje z našimi oblastmi, katere prosimo, da mu ne puste vse delati, kakor to on hoče, ampak ga pouče, da hočemo in moramo imeti mir in red.

Zatiški samostan. Dolgo smo molčali o tem samostanu, dasi so se godile nečedne stvari v njem, sedaj pa je treba posvetiti malo v te razmere in odpreti različnim merodajnim krogom oči zanj. V tem samostanu še biva vedno 6 do 8 Prusov, ki so gospodovali pri vsem za časa vojne nad celo okolico. V hlevu so imeli za časa vojne za se in za svojih 30 oseb vsega skupaj 70 glav goveje živine in nikdar jim ni bilo treba dati kakšne glave po vojnodajatvenem zakonu, dasi so najrevnejšemu bajtarju naše občine vzeli zadnje živince iz hleva. Vkljub temu so pa dobivali vsak teden ti gospodje sami za se polovico goveje živine, ki je bila namenjena za aprovizacijo naše občine, druga polovica je pa odpadla na celo občino. Človek bi pričakoval, da so bili vaščani saj deležni nekaj mleka od onih mnogoštevilnih krav! Kaj še? Le najbogatejši so dobivali betvico, večinoma se je pa izdelovalo iz mleka sirovo maslo, kategera so bili deležni g. Attems, bivši predsednik in ravnatelj policije g. Künigl, ki sta bili skoraj tedensko gosta v tem samostanu in se vsikdar odpeljala z avtomobili, napolnjenimi z različnimi živili. Zlasti je na kaj slabem glasu med nami pruski ekonom Herman, ki je kruto in grdo ravnal z ujetniki, Srbi in Rusi, o katerem se ve, da je izginil v času preobrata s težko prtljago za dalje časa od nas, a se potem zopet pojavil. Tudi se govori, da se je vknjižil dolg na posestvu, dasi nam je nerazumljivo, na kakšen način bi mogel na tem posestvu nastati kakšen dolg. To bo treba natančno raziskati in dognati, če se ni to zgodilo na umeten način, da so gg. zagurani za bodočnost. Celi okolici so škodovali, kolikor so zamogli. Gorje revežu, kojega živina je prestopila mejo njih posestva, vsikdar je bil zgubljen, kajti visoki gospodje so stali za temi Prusi in neštete krivice so se godile različnim ljudem, ne da bi ti Prusi le najmanjšo škodo trpeli. Na kolodvoru v Zatičini vidi vsakdo stati lepo skladišče, ki je last tega samostana in ki naj bi koristilo njihovim trgovini, s katero so hoteli celo okolico ubiti. Naši trgovci so divji, če vidijo to stavbo, kajti na slovenski zemlji se šopiri tujec Prus in nam jemlje nemoteno naš vsakdanji kruh. Kako so v narodnostnem vprašanju nastopili, nam dokazuje slučaj begunca duhovnika dr. Ličana, ki je moral nemudoma zapustiti samostan, ker je v okolici agitiral za jugoslovansko deklaracijo. Upamo, da bo naša nova narodna vlada posvetila vso pozornost

tudi temu samostanu in ukrenila vse potrebno, da tujci izginejo, da se razdeli to velikanško posestvo med naše kmete in tako napravi konec temu pašaliku. Ko smo to dosegli, šele tedaj bomo vse gorje saj malo pozabili.

Iz Dev. Mar. Polja. V naši občini obstoji neko gospodarsko društvo, ki se je ustanovilo lansko spomlad s Šusteršičevo pomočjo. V zahvalo se je seveda šusteršičijanstvo prav dobro gojilo. Vodja mu je tukajšnji kaplan, ki je lačnim ljudem pripovedoval, da se bo v tem društvu dobivalo: mast, špeh, moko, sladkor i. dr. ter je na ta način pridobil približno 400 članov. Toda kako so se ti člani čudili kasneje, ko se je prodajalo 1 liter petroleja po 10 K, 1 kg špeha, smrdljivega, za 74 K, 1 kg mila za 58 K, lonec od 1 litra za 13 K, vžigalice za 22 vin. škatljica. Pri tem se je stranke sililo k nakupu drugih vojnih nadomestkov, ako so hoteli dobiti drago računane, za življenje potrebne reči. Prodaja se tudi nečlanom, ker pravila niti do danes niso izdana. Seveda je to gospodarsko društvo včlanjeno pri Zadrugi centrali, ki je na robu propada in se skuša na ta način z žulji naših ljudi rešiti z oderaškimi cenami milijonskega primanjkljaja.

Iz Dev. M. v Polju. Naša krajevna organizacija J. D. S. je imela pretečeno nedeljo sejo zaupnikov, na kateri se je poročalo o dosežanem delovanju naše organizacije. Ugotovilo se je, da vlada v občini vsestranska skrajna nezadovoljnost z našim županom Jakobom Dimnikom, kateremu se ne more zaupati vsled njegove brezbriznosti za ljudstvo, zlasti za delavski sloj ter vsled njegovega splošno slabega gospodarstva v občini. Za občino je podpisal nič manj kot 100.000 vojnega posojila, kakor sploh slabo ravna z občinskim premoženjem. Da bi si popravil nekoliko nezaupanje, ki vlada proti njemu in se priporočil za bližajoče se volitve, so se znižale občinske doklade. S tem je zlasti pokazal svojo nesposobnost in svojo gospodarsko zmožnost v pravi luči. Občina ima še precej dolga za šolsko poslopje v Zalogu, iz predvojnih časov, ljudstvo pa ima obilo denarja, tako da bi sedaj veliko ložje prenašalo ta bremena, kakor jih bo pa pozneje, ko bo vrednost denarja padla in bo treba stari dolg plačati v popolni stari vrednosti. Nezaupanje pri občanih pa povečuje dejstvo, da je orožništvo pri hišni preiskavi pri županu našlo 2 voza pohištva tržaškega namestnika grofa Fries - Skeneja, ki je bilo ukradeno na postaji v Zalogu ter se ni opravičil, kako je prišlo to pohištvo v njegovo shrambo. Tudi za prehrano zlasti delavstva se ni prav nič pobrigal, le dvakrat je dal pred cerkvijo oklicati: »Kadar bodo kmetje žito dali, bode ljudstvo moko dobilo.« Sam zase pa je prav leno skrbel in si pridržal, kar je dobil v razdelitev posestnikom. Naj navedemo le en primer. Nekoč je dobil 1600 kg otrobov z nalogom, da jih razdeli med posestnike, ki imajo živino. Nikdo teh otrobov ni videl, porabil jih je popolnoma zase. Bila bi torej prva dolžnost županova, da bi on kot uradna oseba vplival na posestnike, da bi isti tudi žito oddali, oziroma, ako jim je prevelika količina za oddajo predpisana, se zanje potegnili in njih položaj na pristojnem mestu razjasnil. Zgodilo se ni ne to ne ono. S takimi oklici, ne da bi se kaj ukrenilo v tem ali onem oziru, se povzroča samo nezadovoljnost, katera ima lahko slabe in dalekosežne posledice. Le miroljubnosti našega ljudstva je pripisovati, da ni prišlo do nikakih nemirov. Značilno je, da je celo S. L. S. dala županu nezaupnico.

Iz Trate v Poljanski dolini. Bo li šlo po starem? Naš gospod župnik bo vlekel in vozil po stari, bivši avstrijski, še bolje nekdanji kranjski ali klerikalni navadi. Preteklo nedeljo je napravil uvod na prižnici s tem, da je že pričel z agitacijo za prihodnje volitve, pri katerih naj volilci volijo dobre krščansko - katoliške može. Če se bo še v naprej uganjala politika v cerkvi, naša država ne bo demokratična in svobodna, kar se zatrjuje in kar so tudi že naši narodni škofje opetovano zatrjevali, da se ima politika iz cerkve popolnoma izključiti. Seve, nekateri gospodje, posebno na deželi, se ne morejo otestiti stare navade, še manj, da bi dali posvetno moč iz rok. Pa se bodo že morali privaditi kot vsak. Volitve morajo biti proste, brez vsakega cerkvenega ali uradnega pritiska. Omenimo še, da je ravno naše župnišče nekako središče

za dolino, kjer se shajajo ob določenem času gospodje, ki niso zadovoljni, če ne zunanje, pa so srca in misli, s sedanjimi razmerami, ter si želijo nazaj prelepih dni zatiranja pod aščitno habsburških rabljev. Ta poskus prazadržimo in v kali zatremo, če se politično organiziramo in izobrazimo. Zato je predvsem potrebno, da ustanovimo krajevno organizacijo Jugoslov. dem. stranke »J. D. S.« Dosti je naših somišljenikov, ki so raztreseni in tavaajo okrog brez vodstva. Te se naj zbere, vodi in politično ter duševno izobrazuje. Nič odlašanja. Takoj se naj skliče ustanovni shod na primeren dan in na primernem kraju. Tratarci, Gorenjci na noge!

Shod JDS. v Lužarjih pri Vel. Laščah se je vršil zadnjo nedeljo ob 2. popoldne v Logarjevi gostilni. Vkljub silno neugodnemu vremenu je prišlo na shod lepo število vašnih mož, žena in deklet iz različnih vasej naše sicer obsežne in raztresene občine. Govoril je navzočim poslanec za pokrajinski svet gosp. Pucelj iz Vel. Lašč o programu JDS. in o potrebi snovanja krajevnih organizacij. O političnem položaju je poročal gospod prof. Jug iz Ljubljane, slikal položaj na Koroškem in na ozemlju, po Lahu zasedenem, ter povdarjal važnost ujedinenja troimenega naroda SHS. Takoj po shodu, kateremu je predsedoval vrl domačin gosp. France Novak iz Lužarjih, se je ustanovila krajevna organizacija za občino Lužarje in izvolil tudi odbor s Francelnom Novakom na čelu. Tako bi bil s to krajevno organizacijo ves gorenji del našega sodnega okraja organiziran. V vseh naših organizacijah delujejo vseskozi vrli, kremeniti značaji, ki so v celem okraju na zelo dobrem glasu in jamčijo za uspešno in smotreno delo v prid naši mladi državi.

V Mošnjah se je vršil dne 19. t. m. že drugi shod J. D. S. Ob 3. uri popoldne zbrali so se občani v šoli, kjer sta predavala dr. Triller Mirko in notar Pegan iz Radovljice. Shoda udeležili so se tudi somišljeniki S. L. S. pod vodstvom gosp. Auseneka iz Vrbenj, ki je živahno posegal v debato. Po shodu, ki se je vršil mirno in brez razburjenja, zapustili so somišljeni S. L. S. lokal, ostali pa ustanovili krajevno organizacijo J. D. S. V odbor so bili izvoljeni: Anton Globočnik, Mošnje št. 17, predsednik, Ivan Reš, Mošnje št. 9, tajnik, Janez Rozman, Gorice 17, blagajnik, Jakob Beuk, Zg. Otok 3, Valentin Jelenc, Černivc 8, Ivan Klemenčič, Brezje 23 in Severin Rozman, Zg. Otok 1, odborniki, Anton Praprotnik št. 10 in Lovrenc Janc št. 11, oba iz Mošenj, namestnikom.

V Ljubnem na Gorenjskem se je v nedeljo, dne 12. t. m. ob 10. uri dopoldne vršil shod JDS. šola je bila polna, zlasti dekleta in žene so pokazale, da je vendar resnica, da je ljubensko ljudstvo trezno in razumno, da razumeva velikost in resnost sedanjih dni. Ljubenci so pokazali, da hočejo biti živi člani Jugoslovanske države, ne pa kakor mrtvo kolo, ki se zasučje samo takrat, če ga kdo zažene. Zares lahko smo veseli tako resno pametnih mož in fantov, žena in deklet. Upamo, da bodo Ljubenci te svoje dobre lastnosti po svojih močeh prenesli tudi na sosedne občine pod gorami, kjer veliko ljudi še spi in dremlje in ne vé, kaj se godi okoli njih. Ljubenci so trd kamen v močno hiši Jugoslavije.

Veik shod JDS. se je vršil dne 12. t. m. pri Beljanu v Kočevju. O vzrokih avstrijskega poloma, o novih državah, nastalih iz ruševin bivše Avstro-Ogrske, je na podlagi narodnostnih in državnih zemljevidov predaval g. dr. Ivan Sajovic. Isti je tudi podal pregled svetovne politike in o sedanjem položaju Jugoslavije ter Slovencev še posebej. Za njim je temeljito in poljudno obravnaval nujnost politične organizacije g. dr. Štefan Rajh. Razložil je programe vseh treh naših političnih strank posebno pa JDS. ter je po njegovi razlagi pristopilo h krajevni organizaciji takoj nad 40 nadaljnih novih članov. Nato se je vršil občni zbor krajevnih organizacij, kjer so se temeljito pretresle strankine in krajevnih razmere ter storili potrebni sklepi. Izvolil se je nov odbor za poslovno leto 1919, ki je sestavljen takole: predsednik g. dr. Iv. Sajovic, odvet. namestnik in posestnik; I. podpredsednik g. Peter Miklavčič, živnozdravniki; II. podpredsednik g. Alojzij Armelini, finančne straže nadkomisar; tajnik g. Alojzij Klemenčič, voditelj filijalke voj. zav.; blagajnik g. Anton Cetin-

s ki, sodni nadoficijal; vsi v Kočevju. Odborniki za obč. Kočevje: g. Ivan Lavrič, nadzorovalni delavec; g. Jože Berlan, delavec; g. Benjamin Rataj, skl. mojster; g. Fr. Lesjak, obratovodja; g. Anton Kajfež, veleindustrija; za Livo: Janez Levstik, posestnik Dolgavas in g. Janez Križ, posestnik, Livo; za občino Nova Ljuba: g. Anton Steriša, vodja bol. urada in g. Ivo Cetinski, posestnika sin, oba iz Morave; za občino Kočevska-Reka: g. Lovro Weber, posestnik; za občino Gorenico: g. Ivan Dakol, posestnik; za občino Mozelj: g. France Vardijan, gostilničar, Zdhovo; za obč. Staracerkev: g. Peter Kralj; za občino Sela: g. Gregor Smrgut, posestnik, Šalkavas. Pregledniki: g. dr. Štefan Rajh, odvetnik in g. Peter Vovk, davčni oficijal, oba v Kočevju. Razentega so se imenovali še številni zaupniki in poročevalci po celem Kočevskem, ki so prideleni direktno predsedstvu.

Drobne vesti iz Celja in okolice. Dosedaj se je dognalo, da je šlo 18 vagonov sladkorja v Trst, ki jih je prejšnji poslovodja sladkorne zveze v Celju, Wagner, prodal za masnim dobičkom. — Celjski brivci so sklenili, da bodo imeli od 19. prosinca naprej ob nedeljah brivnice zaprte. — Celjski nemški dijaki se zelo nespodobno vedejo. Tako so v IV. razredu poškodevali sliko kralja Petra. — V celjski občini so ceste in pota zelo v slabem stanju. Upamo, da bo občinska uprava sedaj vestno izpolnjevala svoje dolžnosti. O naši katoliški občini se slišijo razne pritožbe. Upamo, da merodajni činitelji vse nedostatke odpravijo in ne dajejo več povoda nezadovoljnosti. — Naši nemčurji se počasi spreobračajo. Nekaj nemških napisov je že zginilo. Tudi nemški trgovci so zelo priliznjeni. — Na povrnitev starih razmer še upajo nekateri nemčurji. Govorijo in begajo ljudi, da bodo Nemci iz Koroškega prodrli tudi na Štajersko in uvedli zopet avstrijske razmere. — Zadnjič sem opazoval pri mestnem uradu, kjer je bil nabit lepak, za prostovoljno legijo za Koroško. Neke nemčur je hujskal fante: le idite, če vas kaj srbi, in delal pri tem še druge opazke. Izjavil je celo, da za Petricka, ki je umoril svojega prednika, nikdar. In kaj store slovenski fanti, prejšnjega avstrijskega duha prežeti, si lahko sami mislite? — Tudi v tukajšnji nemški hranilnici se zelo hujska zoper Srbe in kralja. Prosimo merodajne kroge, naj kmalu pogledajo v nemški kotec.

Ivanjkovci. Dokaj lepo se je razvila organizacija slovenske kmetijske družbe v sodnem okraju Ormož. Že prej so obstojale v ormoškem okraju 4 kmetijske podružnice in sicer v Ormožu, v Vičancih, pri Sv. Bolfanku in Sv. Miklavžu ter v Ivanjkovcih, začetkom letošnjega leta pa se je osnovala še peta, v Središču. Te podružnice so si osnovala zvezo v svrhu skupnega postopanja v prosep vseh kmetijskih panog, skupnega nabavljanja raznih gospodarskih potrebščin itd. Pripravljalni odbor za to zvezo se je osnoval že preteklo leto in je bilo prvo delo te zveze, da se je določilo posameznim podružnicam natančno omejeno področje. Gledalo se je pri tem seveda v glavnem na to, da pridejo pod vsako podružnico občine, katere spadajo zemljišpisno in gospodarsko v skupen okoliš. Gledalo se je pa tudi na cestne zveze itd. Posamezne podružnice imajo v vsaki občini svojega poverjenika, kateri ima zbirati naročila, deliti dobljeno blago, zbirati udnine itd. Vsaka konkurenca med posameznimi podružnicami je odpadla, vse, kar podružnice store, storijo po celem okraju enotno. Ormoški okraj pa je tako razdeljen na pet naravno skupaj spadajočih okolišev. Da je število članov tudi povoljno, je dokaz, da ima zveza še danes 1076 članov, kateri odpadejo na posamezne podružnice, kakor sledi: Ormož 314, Ivanjkovci 179, Vičanci 176, sv. Bolfank-sv. Miklavž 295, Središče 120. Tačasni načelnik zveze je član glavnega odbora slovenske kmetijske družbe Lovro Petrovar, podnačelnik in poslovodja pa notar dr. Strelec v Ormožu. Kakor se iz tega kratkega poročila razvidi, se da na tem polju s smotrenim delovanjem veliko doseči. V vsakem okraju naj bi se zbralo nekaj za gospodarski napredek vnetih mož, kateri bi skušali po okraju podružništvo enotno organizirati in pri tem ustanoviti še potrebne kmetijske podružnice. Pri snovanju pa naj bi se na župnije le tedaj oziralo, če so tudi dani vsi drugi predpogoji za to, ker je v glavnem potrebno, da je po-

družnični okoliš v vsakem gospodarskem oziru enoten. Svariti je pa tudi pred premajhnimi podružnicami, ker je tam navadno odvisno delo le od ene osebe in če ta odreče, potem pa podružnica zaspi.

Shod zaupnikov JDS. v Zerkovcih pri Mariboru. V nedeljo 19. januarja je bil sklican shod zaupnikov JDS. v Zerkovcih. Udeležilo se ga je lepo število mož iz domače občine, pa tudi iz Pobrežja in Dogoš. Zborovalci so izvolili za predsednika župana A. Zela, nakar je o političnem položaju in o strankinem programu govoril g. dr. Rosina. Za njim sta govorila g. dr. Karel Koderman in prof. Voglar. Ustanovila se je krajevna organizacija JDS. in se je izvolil odbor z županom Zelom na čelu. Oglasilo se je takoj lepo število članov za organizacijo JDS. Shod je pripravil g. učitelj Zedljič. S tem se je storil uspešen začetek za našo organizacijo na Dravskem polju.

Gibanje JDS. v mariborskem okrožju. Naši zaupniki razvijajo na poziv mariborske organizacije v okrožju živalno delo. Pripravljenih je več shodov in zaupnih sestankov. Minulo nedeljo pa je moralo nekaj shodov izostati, ker so naši zaupniki v obili meri zaposleni pri žigosanju bankovcev in ker tudi lokali niso bili na razpolago.

Limbuš pri Mariboru. V nedeljo, dne 26. prosinca se vrši pri nas ob 9. uri dopoldne javen shod J. D. S. v gostilni g. Julija Robiča. Pridejo govorniki iz Maribora. Po shodu se vrši sestanek zaupnikov pri g. Feliksu Robiču in se osnuje krajevna organizacija J. D. S. Prosimo velike udeležbe.

Jugoslovanski shod se vrši v nedeljo, dne 26. prosinca 1919 v Guštanju v Mežiški dolini na Koroškem. Vspored: Ob 9. uri slavnostna maša na glavnem trgu. Po maši zaprisega koroških jugoslovanskih vojakov in slavnostni govori. Jugoslovani! Pridite v obilnem številu na ta shod, kjer proslavimo našo svobodno Jugoslavijo in obenem protestiramo proti nesramni požrešnosti Nemcev in Italijanov. V nedeljo vsi v Guštanj.

Sramotni oder.

Od svojega vojaškega oddelka so pobegnili in se s tem sami izročili javnemu zaničevanju: leta 1897. v Ljubljani rojeni poddesetnik Josip Podkrajšek; leta 1890. v Št. Vidu pri Ljubljani rojeni desetnik - enoletni prostovoljec Ignacij Kavc; leta 1897. v Loki pri Kamniku rojeni pešec Janez Burja; leta -899. v Št. Rupertu pri Mokronogu rojeni pešec Franc Knez; leta 1892. v Medvodah pri Ljubljani rojeni pešec Viktor Kuralt; leta 1899. v Smokuču pri Radovljici rojeni pešec Jakob Legat; leta 1894. v Dubošnici pri Pinežiču (okraj Krk) rojeni pešec Ivan Maružin; leta 1886. v Gori pri Kočevju rojeni pešec Anton Perušek; leta 1898. v Kamniku rojeni pešec Josip Povše; leta 1888. v Prtovcu rojeni in na Savi pri Jesenicah nastanjeni pešec Franc Šmid; leta 1895. v Fužinah pri Novem mestu rojeni pešec Franc Šušteršič ter leta 1900. v Brodu pri Novem mestu rojeni pešec Franc Zupanič. — Na nikjer med nami ne najdejo ne zavetja ne podpore! Kdor bi jim dajal po tuho, zapade strogi kazni. Vojaška oblast jih zasleduje kot dezertarje.

Tedenske vesti.

Shodi JDS dne 19. januarja. Jugoslovanska demokratska stranka je priredila v nedeljo, dne 19. januarja zopet več javnih shodov, na katerih se je razpravljalo o političnih in gospodarskih vprašanjih ter o naših narodnih mejah. Povsod so se z navdušenjem sprejele tozadevne resolucije. Vršili so se sledeči shodi: v Senčurju pri Kranju (govorila Franc Šemrov in dr. Lavrenčič), v Strazišču pri Kranju (govorili sodni svetnik Dev. dr. Marn in Ribnikar), na Škaručni (govoril dr. Pestotnik), v Kamniku (govorili: profesor Breznik, Cerar, dr. Karba), v Lukovici (govorila Beg in dr. Krivic), v Lužarjih pri Vel. Laščah (govorila I. Pucelj in profesor Jug), v Prečni pri Novem mestu (govoril dr. Režek), na Vranskem (govorila dr. Kalan in Prekoršek), v Št. Petru v Savinski dolini (govorila dr. Kalan in Prekoršek), v Limbušu pri Mariboru in v Ivanjkovcih (govoril profe-

sor Voglar). Vsi shodi so bili jako dobro obiskani. Shoda v Grahovem pri Cerknici in v Starem trgu pri Ložu sta bila radi neugodnega vremena preložena na 26. januarja.

— **Prošnja zaupnikom naše stranke.** J. D. S. se mora pravočasno zorganizirati po vseh slovenskih pokrajinah, in sicer ob občine do občine. Naši somišljeniki naj bi smatrali za svojo narodno in strankarsko dolžnost, da se osnuje po možnosti za vsako občino krajevna organizacija ter si izvoli delaven odbor, ki ostane v neprestani zvezi s strankinim tajništvom v Ljubljani. Kjer pa so občine majhne ter štejejo za sedaj še pre malo somišljenikov in somišljenic, naj se zaenkrat združi več občin v eno organizacijo ter se za vsako občino določijo odborniki in zaupniki. Poglavitno je, da se nobena občina ne pusti v nemar ali prezre. Bližajo se časi, ko bomo morali imeti v razvidu slehernega našega somišljenika, vsako pristašinjno jugoslovanske demokratske misli. Tako delajo, oz. so že izvršili svoje organizacije tudi ostale slovenske stranke. Kdor želi navodil, pojasnil in tiskovin, naj se obrne na tajništvo J. D. S. v Ljubljani, Narodni dom.

Kako se godi jugoslovanskim vjetnikom v Italiji. Položaj jugoslovanskih vjetnikov v Italiji, zlasti v trdnjavi Nocole pri Veroni, je naravnost obupen. Barak v Gorenji Italiji niti ne poznajo. Naši vjetniki spe v šotorih, postavljenih v prvi vrsti po njihovih okoli trdnjave. Odejo ima vsak mož samo eno, slame malo. Tako je dobila 8. jugoslovanska stotnija samo dve bali, tako da je imel vsak mož 1 kilogram slame. Vsaka stotnija obstoji iz dveh oddelkov po 50 mož. V dveh mesecih smo, samo trikrat izpremenili šotore in malo peščico gnile slame nismo mogli vlačiti s seboj. Dne 24. novembra 1918 je snežilo vso noč. Snega je bilo približno 20 cm. Seveda je mraz zahteval nekaj žrtev. Dne 24. decembra je deževalo vso noč in ves dan. Opolnoči so me hodili ljudje prosit, naj jim pomagam, da ne poginejo v vodi. Prosili smo italijanske stražnike, naj nas izpuste s premočenega sveta. Odgovor smo prejeli s palico po hrbtu. Ljudje so se za silo pokrili z mokrimi plašči, odejami in šotori, in tako dremali ob trdnjavskem obzidju. Voda je stala po 20 cm visoko. Dne 25. decembra smo dobili šest motik in šest lopat in izkopali majhne prekope, da se je voda nekoliko otekla; po šotorih smo natrosili suhe prsti. Menaža je bila ob lepem vremenu med 4. in 6. uro zvečer. Dostikrat pa zaradi slabih drv ni bilo mogoče kuhati in stotnija je morala čakati do drugega dne, ali pa pojesti popolnoma sirovo. Časih so si naši vojakovi pomagali s tem, da so ponoči splezali skozi žično ograjo do bližnjih njiv in si nakradli zeljnatih storžev ter jih jedli sirove. Ako bi jih bil opazil stražnik, bi jih ustrelil. Kruha dobivajo štirje možje po en hleb, dočim dobiva vsak italijanski vojak sam zase po en hleb. Naši vjetniki so vsled takega velikega trpljenja strahovom podobni. Italijani so jim pobrali ves denar in tudi britve, perilo in čevlje. Reveži so raztrgani, neobriti, zamazani in ušivi. Ker sva midva s prijateljem znala dobro italijansko, se nama je posrečilo za drag denar dobiti italijansko vojaško obleko in ponarejene dokumente in sva dne 31. decembra ob 3. zjutraj zapustila Verono. Preden sva pobegnili, sva potolažila prijatelje, da jim pomagava, kolikor bo mogoče. Prosili so naju, naj poveva, da naj naša vlada v Belgradu posreduje z italijansko vlado vsaj zaradi hrane in stanovanja, ako glede drugega ni mogoče. Prosijo, naj bi se jih usmili in jih oteli, da ne umrjejo vsled prezebanja in lakote. Dne 5. januarja sva dospela na Vrhniko in se oddahnili pri srbskih bratih. Sedaj pa prosiva še enkrat: Pomagajte našim vjetnikom kar najhitreje in kličeva: »Živela in srečna bodi Jugoslavija!« — Narednik Makso Dovžan, Dovje, Gorenjsko (117. pehoni polk). Narednik Josip Moravec (117. pehotni polk), iz Idrije.

— **Izvoz živil iz slovenskega ozemlja.** Izvoz živil iz območja Jugoslavije je vobče prepovedan. Izvažati se smejo živila preko mej Jugoslavije le s posebnim dovoljenjem. Dovolila za izvoz živil je doslej izdajal prehranjevalni urad Narodne vlade SHS v Ljubljani, oizroma za slovensko ozemlje Štajerske tudi komisar za prehrano Slov. Štajerja. Ker je z ozirom na vedno večje število pro-

silcev absolutno nemogoče vse te prošnje rešiti pri prehranjevalnem uradu v Ljubljani, je ta urad pooblastil politična okrajna oblastva (okrajna glavarstva in mestne magistrature), da smejo v določenih primerih dovoljevati izvoz manjših množin živil. Ti primeri so seboj: 1.) dijakom in vseučiliščnikom, ki so državljani SHS, pa študirajo v inozemstvu; 2.) delavcem, ki so državljani SHS, pa gredo v inozemstvo za kruhom in zaslužkom; 3.) osebam, ki gredo po službenih in kupčijskih opravkih za krajši čas v inozemstvo; 4.) uradnikom in drugim osebam, ki se presele za stalno v inozemstvo in 5.) osebam, ki imajo v območju SHS zemljiška posestva, pa žive sedaj še v inozemstvu. V vseh zgoraj omenjenih primerih naj se obračajo prosilci odslej na svoje pristojno okrajno glavarstvo (mestni magistrat). V primerih, za katere ne smejo izdajati izvoznice okrajna oblastva, morajo prosilci vložiti pismeno prošnjo na prehranjevalni urad v Ljubljani, in sicer potem pristojnega okrajnega oblastva.

— Vsi delavci, ki so bili zaposleni pred in med vojno v kakem rudniku ali v drugem podjetju v Nemčiji, imajo tam svoje rodbine brez sredstev in jih niso pustili v Nemčijo, naj naznanijo pismeno poverjeništvu za socialno skrbstvo naslednje podatke: Svoje ime, poklic, sedanje bivališče, kje zaposleni; v katerem kraju v Nemčiji živi njihova rodbina (natančen naslov) in število orok; ali ima pohoštvo v Nemčiji; lastni zaslužek; od česa živi rodbina.

— Vsi delavci, vdove in sirote, ki so dobivali rente ali pokojnine iz Nemčije in jih sedaj ne dobe več, naj to pismeno naznanijo poverjeništvu za socialno skrbstvo v Ljubljani. V naznanilu je podati naslednja pojasnila: Ime, poklic in bivališče; po kom dobe rento ali pokojnino; kedaj je prišla zadnja renta. Naznanilu je priložiti uradno potrjen prepis dekreta, s katerim je bila odmerjena renta. Po možnosti je priložiti tudi zadnji odrezek šeka, s katerim so dobili izplačano rento.

— V Lukovici pri Brdu je priredila J. D. S. zadnjo nedeljo pop. javni shod. Zborovalci so napolnili velik Slaparjev salon. Shod je otvoril s primernim nagovorom gosp. notar Rahne, nakar sta obširno poročala o političnem položaju in o pomenu strankine organizacije dr. Krivic in A. Beg iz Ljubljane. K stranki se je takoj vpisalo nad 60 somišljenikov in somišljenic. Ustanovila se je obenem krajevna organizacija za občine Lukovica, Prevoje, Rafolče, Sp. Koseze in Zlato polje ter se izvolil odbor, ki se konstituira tekom tega tedna. Kamniški okraj bo kmalu najpopolnejši glede strankine organizacije.

Pisemska cenzura. Uvedena je pisemska cenzura za pisma, ki gredo izven Jugoslavije. Pisma se morajo oddajati odprta.

Žigovanje bankovcev. Rok za žigovanje bankovcev je podaljšan do 2. februarja 1919.

Ureditev poštne uprave. Ministrski svet je sprejel predlog ministra za pošto in brzojav dr. Lukiniča glede ureditve poštne in brzojavne službe. Uprava bo razdeljena na devet poštних ravnateljstev, in sicer: Zagreb, Ljubljana, Split, Sarajevo, Temešvar, Beograd, Niš, Skoplje in Cetinje. Za glavnega ravnatelja bo imenovan dosedanji poštni ravnatelj Hadži.

— Podružnica slovenske kmetijske družbe v Ivanjokvcih ima svoj občni zbor v nedeljo, dne 2. februarja t. l. ob pol 9. uri dop. (po rani maši) v Svetinjski šoli z običajnim vspeedom. Pri taistem bo predaval gosp. agrarni inženir Jože Zidanšek, strokovni učitelj na kmetijski šoli pri Sv. Juriju ob Južni železnici.

— Opozarjamo na poziv našim industrijalcem, ki ga prinašamo na drugem mestu.

Gospodarstvo.

Pomen srebra v narodno - gospodarskem oziru. Pred vojno je bila cena srebru v primeru z zlatom zelo nizka in je trajno padala. Dočim je bilo razmerje od leta 1801 do 1850. kakor 1 : 15'65, leta 1890. kakor 1 : 19'75 in leta 1908. kakor 1 : 38'64. Neposredno pred vojno leta 1913. se je cena srebru nekoliko izboljšala in je stala kakor 1 : 34'16.

Padanje cene srebra je povzročila premeopa srebrne valute v zlato, tako v Nemčiji in v skandinavskih državah. Naenkrat je bilo na trgu dosti srebra, ker se je kovanje srebrnih novcev omejilo, zato so se pa kovali zlati novci. Se bolj pa je padla cena srebra leta 1873., ko je takozvana latinska konvencija, države Francija, Belgija, Svica in Italija, pozneje tudi Grška in Monako, prenehala kovati srebrn denar. Nadalje je padla cena srebru tudi raditega, ker se za tehnične potrebe zlato veliko bolj uporablja, kakor pa srebro.

Vsled padanja vrednosti srebra so mnoge države, ki so ga imele velike zaloge, zelo mnogo izgubile, predvsem Zedinjene države v Severni Ameriki, Francija in Nemčija.

Dandanes se je pa položaj bistveno izpremenil. Vsled poplave bankovcev je cena srebru zelo poskočila in brez dvoma bo srebro, kot plačilno sredstvo zopet zadobilo svojo prejšnjo veljavo, vsled česar se bo zopet dvignilo njegovo pridobivanje. One države, ki so svoj čas vsled padanja vrednosti srebra mnogo izgubile, bodo zopet prišle na svoj račun, če imajo še dosti srebra.

Koliko srebra imamo v naši Jugoslaviji, danes ni mogoče reči. Gotovo pa je, da je ves srebrni denar izginil iz prometa in da so ga pri nas vsi, ki so prišli do njega, spravili na varno. Zlasti mnogo ga je po deželi. Predno se končno uredi vprašanje našega papirnatega denarja, bo gotovo važno ugotoviti, koliko srebra imamo v naši državi, kajti srebro bo zelo vplivalo na ureditev cen življenjskih potrebščin na eni strani, na drugi strani pa na dobavo in uvoz surovin. Videti je, da bo srebro igralo zopet znatno vlogo v narodno - gospodarskem življenju vseh držav.

Zaloge hmelja v Savinjski dolini. V Savinjski dolini imajo velike množine hmelja, vsled česar so pridelovci stopili v stik s francoskimi trgovci, ki ponujajo 1800 frankov za metrski stot. Naša vlada pa je izvoz hmelja zabranila. Po našem mnenju bi bila dolžnost vlade, da izvoz takih predmetov, ki jih imamo v izobilju, dovoli, zlasti v ententne države, ker bi se s tem samo izboljšala naša valuta.

Cena kisa nižja. Izdelovalci kisa bodo dobili na razpolago spirit za izdelovanje kisa po cenah, ki jih določijo strokovnjaki, pod pogojem, da bo cena kisa primerno nižja.

Na Hrvaškem so mnogi nakupovali dolarje za visoko ceno v svrhu špekulacije. Kurz dolarja pa je začel padati in so mnogi izgubili pri tem malone vse premoženje.

Padanje cen na Južnem Ogrskem. Na Južnem Ogrskem, ki jo je zasedla srbska vojska, so cene živilom zelo padle. 1 kilogram moke stane 40 vin., 1 liter vina 70 vin., 1 kg svinjine 3 K, 1 kg masti 5 K. Navijalce cen pošljejo Srbi v Srbijo na prisilno delo za obnovo opustošene dežele.

Klobuki bodo cenejši. Zadruga klobučarjev je sklenila, da bo znižala ceno moških in ženskih klobukov, K stroškom nakupa in izdelovanja bodo prišteli le neznamen znesek za režijo. Poleg tega je sklenila zadruga, pozvati izdelovalce, naj napravijo nov ljudski klobuk, ki bo okusen in splošno rabljiv.

Pogodba z Nemško - Avstrijo glede prevoza živil se je sklenila dne 19. januarja. Jugoslavija dovoli prevoz 48 vlagov živil, ki jih pošlje ententa preko Trsta za Nemško Avstrijo. Razven tega dovoli 25 vagonov moke. Nemška Avstrija dovoli prevoz 30 vagonov soli, 10 vagonov vžigalic in sladkorja, ki ga nam bo dobavila češko - slovaška država.

Zemljiška reforma.

(Odprava robstva in kolonata. — Razdelitev veleposestev. — Zaplemba veleposestev habsburške rodbine in njenih sorodnikov.)

Iz Beograda javljajo: Ministrski svet je v svrhu ureditve agrarne reforme imenoval posebno komisijo pod predsedništvom ministra za socialno skrbstvo Vitomirja Korčca. Ta komisija je že izdelala temeljna načela za agrarno reformo ter jih predložila ministrskemu svetu, ki jih je odobril. Reforma obsega štiri smernice našega agrarnega vprašanja in sicer: 1. ureditev kmetjska

vprašanja (robote) v Bosni in odprava takozvanega kolonata v Dalmaciji in na Goriškem. 2. Razdelitev veleposestev. 3. Ureditev gozdne posesti in 4. Revizija segregacij (zadrževanje). Kmetstvo (robota) in kolonat se takoj odpravita. Kmetje (robotniki v Bosni) in koloni postanejo takoj samostojni lastniki svoje zemlje in ne bodo imeli nobenih obvez naproti dosedanjim lastnikom. Te obveze bo prevzela država, ki bo odškodovala lastnike v obliki odpravnine ali v obliki rente. Veleposestva se takoj dajo pod zaporo prodaje. Država bo veleposestva razdelila med one, ki hočejo zemljo obdelovati. Pri tem se bo zlasti oziralo na one, kmete, ki sedaj ne morejo živeti od svojega posestva, nadalje na invalide, na poljedelske delavce in one, ki so posebno težko trpeli vsled vojne. Dosedanjim veleposestnikom bo država priznala primerno odškodnino. V tem oziru pa bodo velevažne izjeme in sicer: 1. Veleposestva, ki pripadajo članom bivše vladajoče habsburške rodbine. 2. Veleposestva, ki pripadajo vladarskim hišam nam sovražnih držav. 3. Veleposestva onih rodbin, ki so jih sprejele iz rok habsburške dinastije. 4. Veleposestva, ki so bila pridobljena tekom vojne. Vsa ta posestva bo država zaplenila brez vsake odškodnine. Posebne komisije bodo imele nalogo dognati, katera posestva prihajajo pri razdelitvi v posestev. Pri tem se bo oziralo na posebne razmere v posamnih pokrajinah. Veliki gozdni kompleksi preidejo v last države. Kmetiskemu prebivalstvu se zagotovi v teh gozdovih pravica do pašnje in dobivanja drv. Za izvrstvo tega reformnega načrta se osnuje poseben državni urad, v katerem bodo zastopniki vseh interesiranih krogov. V kratkem izide manifest regenta Aleksandra, v katerem se zaukaže, naj se nemudoma prične z agrarno reformo, in v katerem bodo navedene tudi poglavitne točke te reforme.

Listnica uredništva in upravištva.

Trafike in drugi prodajalci našega lista naj nam vračajo vsak mesec neprodane številke. Ravnotako je tudi plačati vsak mesec prodane iztise. — S peto številko ustavimo list vsakomur, kdor še ni plačal naročnine za letos. — Dopisnike prosimo, naj pišejo le na eni strani in naj nam pošljejo dopise tako, da jih imamo najpozneje v četrtek dopoldne v rokah.

Odgovorni urednik: Emil Vodeb.
Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.

Izdaja: Konsorclj »Domovine«.
Izhaja vsak petek.
Naročnina za tekoče leto 12 K, za pol 6 K.
Posamezna številka 30 vinarjev.
Uredništvo in upravištvo:
Sodna ulica št. 6, pritličje desno.
Inserati po dogovoru.

Poziv na naše industrijalce!

V bivši Avstriji smo bili industrijalci na slovenskem ozemlju člani avstrijske državne zveze industrijalcev. Za nas ta zveza več ne obstoja, padli so politični okovi, osamosvojiti se hočemo tudi v gospodarskem pogledu. V varstvo in pospeševanje skupnih interesov naše industrije osnujemo v naši Jugoslaviji zvezo industrijalcev in sicer za slovensko ozemlje države SHS. Pripravljalnemu odboru je došlo že odlično število prijav slovenskih industrijalcev za vstop k zvezi, ki se v najkrajšem času osnuje. V imenu pripravljalnega odbora, ki si je nadel nalogo organizirati tako zvezv, pozivljam podpisani tem potom vse naše industrijalce, da mi blagovolijo brez odloga sporočiti svojo izjavo, je-li pristopijo k nameravani organizaciji: Zvezi industrijalcev na slovenskem vzemlju države SHS. Dan in kraj ustanovnega občnega zbora, ki se vrši v Ljubljani se posebej naznani.

Predsednik pripravljalnega odbora:
Vinko Majdič, veleindustrijalec, Kranj.

Pobarvano blago

(črno, rdeče, modro, rjavo itd.) starih ponošenih, obledelih in včasih že zavrženih oblek je uporabno **kot novo!**

Domače platno, pobarvano modro, je posebno trpežno.

Za naročila po pošti se uljudno priporoča

Prva in največja parna barvarnica in kemična čistilnica

Josip Reich, Ljubljana

Poljanski nasip številka 4.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Delniška glavnica . . . K 10,000.000.—

Rezervni fond . . . K 2,000.000.—

Podružnice:

v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici (t. č. Ljubljani) in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednostnih papirjev, deviz in valut. Vnovčevanje kuponov, izžrebanih zastavnih pisem in obligacij.

Nakazila in kreditna pisma.
Borzna naročila.

Promese
k vsakemu žrebanju.

Posojila
na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.
Sprejemanje

vrednostnih papirjev v hrambo in oskrbovanje.

Stavbeni krediti.
Aprovizacijski krediti.

Poslovnica avstrijske državne loterije.

Največja slovenska hranilnica! Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica številka 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80,000.000

in rezervnega zaklada „ 2,500.000

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

3%,

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Naročite Ljubljanski Zvon

najboljši slovenski leposlovni list. Izhaja vsak mesec in stane za celo leto 30 K, za pol leta 15 K. List ima zabavno in poučno vsebino. Prihodnje leto bo priobčeval poleg krajših povesti, novel in pesmi, velik zgodovinski roman dr. Ivana Tavčarja, ki se vrši v Škofjeloški okolici.

Novi naročniki se bodo sprejemali radi pomanjkanja papirja samo do 20. januarja 1919.

Ljubljanski Zvon se naroča pri **Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica številka 6.**

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

3 1/4 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1,100.000.

Hranilne vloge K 42,000.000.

Ustanovljena leta 1881.